

REPREZENTACJA OSOBY MAŁOLETNEJ W POSTĘPOWANIACH SPADKOWYCH

Sławomira Kotas-Turoboyska

REPREZENTACJA OSOBY MAŁOLETNEJ W POSTĘPOWANIACH SPADKOWYCH

Sławomira Kotas-Turoboyska

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Sławomira Kotas-Turoboyska, nr ORCID: 0000-0002-6192-3955

Stan prawny na 1 marca 2022 r.

Recenzent

Dr hab. Joanna Bodio, prof. UMCS

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Kruś

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-180-8

ISSN 1897-4392

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział 1	
Pojęcie osoby małoletniej.....	21
1. Uwagi ogólne.....	21
2. Pojęcie małoletniego na gruncie prawa międzynarodowego	22
3. Pojęcie małoletniego na gruncie Konstytucji RP	30
4. Pojęcie małoletniego w prawie i postępowaniu cywilnym....	33
5. Małoletni w świetle przepisów prawa pracy	40
6. Pojęcie małoletniego w prawie i postępowaniu karnym.....	42
7. Pojęcie małoletniego w polskim prawie administracyjnym	46
8. Podsumowanie.....	47
Rozdział 2	
Ewolucja przepisów o reprezentacji małoletnich w postępowaniu cywilnym w ujęciu historycznym	49
1. Uwagi ogólne.....	49
2. Reprezentacja interesów osoby małoletniej w świetle ustawodawstwa o prawie rodzinnym	50
2.1. Projekt działu polskiego Kodeksu cywilnego o stosunkach prawnych rodziców i dzieci z 1934 r.	50

2.2. Projekt Prawa o stosunkach rodziców i dzieci wraz z przepisami o zdolności do działań prawnych z 1938 r.	53
2.3. Dekret z 22.01.1946 r. – Prawo rodzinne	55
2.4. Kodeks rodzinny z 1950 r.	56
3. Reprezentacja osoby małoletniej wobec przepisów prawa cywilnego	58
3.1. Pierwsza część projektu Kodeksu cywilnego z 20.01.1928 r.	58
3.2. Dekret z 29.08.1945 r. – Prawo osobowe	61
3.3. Ustawa z 18.07.1950 r. – Przepisy ogólne prawa cywilnego.....	63
4. Reprezentacja osoby małoletniej w świetle przepisów o postępowaniu cywilnym	64
4.1. Wstępny projekt procedury cywilnej z 1921 r.	64
4.2. Projekt procedury cywilnej z kwietnia 1929 r.	68
4.3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego	71
4.4. Dekret z 18.07.1945 r. – Kodeks postępowania niespornego	74
5. Podsumowanie.....	78

Rozdział 3

Osoba małoletnia w wybranych kategoriach spraw z zakresu postępowań spadkowych.....	81
1. Uwagi ogólne.....	81
2. Przymioty procesowe uczestnika spraw z zakresu postępowań spadkowych.....	84
2.1. Zdolność sądowa	84
2.2. Zdolność procesowa.....	90
2.3. Zdolność postulacyjna.....	94
3. Pozycja osoby małoletniej w postępowaniach spadkowych	102
3.1. Osoba małoletnia jako uczestnik postępowania nieprocesowego.....	102
3.2. Nasciturus jako uczestnik spraw z zakresu postępowań spadkowych.....	107

3.3. Osoba małoletnia jako świadek.....	109
3.4. Instytucja wysłuchania osoby małoletniej	114
4. Postępowania spadkowe	122
4.1. Sprawy o stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego oraz przyjęcie lub odrzućenie spadku	122
4.2. Sprawy o dział spadku	129
4.3. Sprawy o uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku	134
4.4. Inne sprawy spadkowe.....	139
5. Osoba małoletnia w sprawach spadkowych w świetle badań empirycznych	145
6. Podsumowanie.....	153

Rozdział 4

Podmioty uprawnione do reprezentacji osoby małoletniej w postępowaniach spadkowych	157
1. Uwagi ogólne.....	157
2. Pojęćie reprezentacji.....	158
3. Standardy reprezentacji osoby małoletniej w świetle Wytycznych Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom	162
4. Przedstawiciele ustawowi małoletniego w postępowaniach spadkowych	167
4.1. Rodzice.....	167
4.2. Opiekun prawny	174
4.3. Kurator	178
4.4. Kurator <i>ventris</i>	193
5. Wyłączenie przedstawicielstwa ustawowego reprezentantów osoby małoletniej	196
5.1. Uwagi ogólne na tle art. 98 § 2 k.r.o.	196
5.2. Wyłączenie reprezentacji małoletniego na podstawie art. 98 § 2 pkt 2 k.r.o. w postępowaniach spadkowych	199

5.3. Wyłączenia reprezentacji małoletniego w postępowaniu spadkowym w przypadku wielości małoletnich uczestników – rozważania na podstawie art. 98 § 2 pkt 1 k.r.o.	202
6. Wyłączenie reprezentacji małoletniego w postępowaniu spadkowym na podstawie art. 159 k.r.o.	205
7. Wadliwa reprezentacja osób małoletnich w postępowaniach spadkowych	208
7.1. Podmioty nieuprawnione do reprezentacji osób małoletnich w postępowaniach spadkowych	208
7.2. Skutki wadliwej reprezentacji osób małoletnich w postępowaniach spadkowych	213
8. Wykonywanie reprezentacji przez przedstawicieli ustawowych osób małoletnich w postępowaniach spadkowych – wnioski na tle badań empirycznych	216
9. Kurator <i>ad actum</i> – wnioski na tle badań empirycznych.....	222
10. Podsumowanie	225

Rozdział 5

Czynności przedstawicieli ustawowych małoletniego

w postępowaniach spadkowych	229
1. Uwagi ogólne.....	229
2. Wszczęcie i inicjowanie kolejnych etapów postępowania z zakresu spraw spadkowych	232
2.1. Uprawnienie do złożenia wniosku inicjującego postępowanie w sprawie spadkowej	232
2.2. Uprawnienie do wnoszenia środków zaskarżenia.....	235
3. Udzielenie umocowania osobie trzeciej.....	238
4. Rozporządzanie prawami podmiotowymi reprezentowanego.....	242
4.1. Uprawnienie do zajęcia stanowiska w sprawie i ochrony praw osoby małoletniej	242
4.2. Cofnięcie wniosku.....	244
4.3. Zmiana wniosku	247
4.4. Uгода	249
5. Ingerencja sądu opiekuńczego w zarząd majątkiem małoletniego w postępowaniach spadkowych	250

5.1. Czynności przekraczające zwykły zarząd majątkiem małoletniego w rozumieniu art. 101 § 3 k.r.o.	250
5.2. Podejmowanie tzw. ważniejszych spraw dotyczących małoletniego – art. 156 k.r.o.	258
6. Sprawy o udzielenie przez sąd opiekuńczy zezwoleń przedstawicielowi ustawowemu małoletniego – uwagi na tle badań empirycznych.....	264
6.1. Uwagi ogólne.....	264
6.2. Szczegółowe dane o uczestnikach postępowania oraz osobach małoletnich, których interesów postępowanie dotyczy.....	266
6.3. Sąd opiekuńczy w postępowaniach o udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności przekraczających zwykły zarząd majątkiem małoletniego	271
6.4. Możliwość dochowania terminu do złożenia oświadczenia o sposobie przyjęcia lub odrzucenia spadku a postępowanie o udzielenie zezwolenia na dokonanie czynności przekraczającej zwykły zarząd majątkiem małoletniego.....	274
7. Podsumowanie.....	282
Wnioski	285
Bibliografia	295
Wykaz źródeł prawa	301
Wykaz orzeczeń	305
Spis tabel	309

WSTĘP

Pod pojęciem postępowania cywilnego kryją się postępowania sądowe i pozasądowe służące do rozpoznawania i rozstrzygania spraw cywilnych. Pozwalają one na urzeczywistnianie norm szeroko rozumianego prawa cywilnego, gwarantując swego rodzaju pewność prawa w tej dziedzinie stosunków społecznych¹. Pozycja dominująca spośród wszystkich rodzajów postępowań cywilnych niewątpliwie należy do postępowań sądowych, które prowadzone są w dwóch trybach rozpoznawczych, tj. procesowym i nieprocesowym.

Historycznie najstarszym trybem sądowego postępowania cywilnego jest tryb procesowy. Drugi tryb postępowania rozpoznawczego to postępowanie nieprocesowe, nazywane pierwotnie postępowaniem niespornym. Przedmiot zainteresowania przygotowanego opracowania stanowi cywilne postępowanie nieprocesowe, a ściślej druga co do liczebności² kategoria spraw rozpoznawanych w tym trybie, tj. sprawy spadkowe. Zgodnie z art. 627 k.p.c. postępowanie spadkowe należy do zakresu działalności sądów, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Za spadek uważa się natomiast ogół praw i obowiązków majątkowych zmarłego, które przechodzą na spadkobierców z chwilą śmierci spadkodawcy, z wyjątkiem tych praw i obowiązków, które były ściśle związane z jego osobą lub które z chwilą jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami (art. 922 § 1 i 2 k.c.).

¹ W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie nieprocesowe*, Warszawa 2001, s. 17.

² W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie...*, s. 207.

Postępowanie spadkowe nie ma charakteru obligatoryjnego. Co do zasady wszczyna się je na wniosek, a tylko w przypadkach ściśle określonych przez ustawodawcę możliwe jest prowadzenie go z urzędu³. Podmioty zainteresowane przeprowadzeniem postępowań spadkowych nie są ograniczone żadnym terminem i mogą domagać się wszczęcia postępowania spadkowego nawet kilkanaście lat po śmierci spadkodawcy. Upływ czasu nie ma wpływu na to, kto zostanie uznany za spadkobiercę. Krąg podmiotów uprawnionych do dziedziczenia na podstawie ustawy jasno określa bowiem Kodeks cywilny (art. 931–940). W przypadku dziedziczenia testamentowego co do zasady wiążąca jest wola spadkodawcy (art. 941 i n. k.c.).

Uczestnikiem postępowania spadkowego może być każdy, kogo praw dotyczy wynik postępowania (art. 510 § 1 k.p.c.). Ustawodawca nie warunkuje w żaden inny sposób niż określony w art. 931 i n. k.c. oraz w art. 510 § 1 k.p.c. prawa do bycia uczestnikiem postępowania nieprocesowego. Możliwe jest zatem, aby status taki uzyskała osoba małoletnia.

Osoba małoletnia z uwagi na swój wiek, niewielkie doświadczenie życiowe oraz niedojrzałość, a przede wszystkim ze względu na regulacje ustawowe (art. 8 k.c. i art. 65 § 1 k.p.c.) nie posiada pełni praw, które przysługują osobie pełnoletniej. Małoletni nie posiada zatem co do zasady na gruncie prawa cywilnego materialnego zdolności do czynności prawnych, a w postępowaniu cywilnym, w tym w sprawach spadkowych, zdolności procesowej. Dlatego też dziecko nie może działać w postępowaniu spadkowym samodzielnie, a do dokonywania za nie czynności procesowych uprawniony jest wyłącznie jego przedstawiciel ustawowy (art. 66 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.)⁴.

Właściwe wykonywanie obowiązku i prawa reprezentacji osoby małoletniej w sprawach spadkowych ma służyć realizacji zasady dobra dziecka, która stanowi myśl przewodnią wielu regulacji z zakresu prawa

³ Wyjątki od zasady wszczynania postępowania spadkowego na wniosek przewidują następujące przepisy: art. 635 § 1 i 3, art. 637 § 2, art. 647–649, art. 655, art. 661–662 oraz art. 666 k.p.c.

⁴ K. Korzan, *Podmioty postępowania nieprocesowego*, cz. 2, Rej. 2005/3, s. 27.

Rozdział 1

POJĘCIE OSOBY MAŁOLETNIJ

1. Uwagi ogólne

Pojęcie osoby małoletniej pojawia się w polskim ustawodawstwie wielokrotnie, zarówno na gruncie prawa cywilnego, jak i karnego. Żaden z obowiązujących aktów prawnych nie zawiera jednak jego definicji legalnej. Ustawodawca wymiennie dla pojęcia małoletniego używa także w różnych aktach prawnych określeń: dziecko, dziecko poczęte, nasciturus, nieletni, młodociany, przysposobiony, osoba mająca być przysposobiona, osoba podlegająca władzy rodzicielskiej, opiece lub kuratelii¹.

Definicji pojęcia „małoletni” nie zawiera też *Słownik języka polskiego*, odsyłając czytelnika do pojęcia „niepełnoletni”², czyli osoby będącej w wieku, w którym nie uzyskało się jeszcze pełni praw obywatelskich³. *Wielki słownik języka polskiego* wskazuje natomiast, że małoletni to taki, który nie ukończył jeszcze 18 lat i nie ma pełnych praw obywatelskich oraz nie ponosi pełnej odpowiedzialności za swoje czyny⁴.

¹ J. Bodio, *Status dziecka jako uczestnika postępowania nieprocesowego*, Warszawa 2019, s. 23.

² <https://sjp.pwn.pl/szukaj/małoletni.html> (dostęp: 7.02.2022 r.).

³ <https://sjp.pwn.pl/sjp/niepełnoletni-I;2489259.html> (dostęp: 7.02.2022 r.).

⁴ https://www.wsjp.pl/index.php?id_hasla=16410&ind=0&w_szukaj=ma%C5%82oletni (dostęp: 7.02.2022 r.).

2. Pojęcie małoletniego na gruncie prawa międzynarodowego

Odnosząc się do osób małoletnich, ustawodawca – zarówno krajowy, jak i międzynarodowy – od początku XX wieku wskazywał na konieczność dbania o szeroko rozumiane „dobro dziecka”, posługując się tym nieostrym pojęciem, które do chwili obecnej nie posiada definicji legalnej⁵. Ustawodawca międzynarodowy już w tzw. deklaracji genewskiej, przyjętej przez Radę Generalną Międzynarodowego Związku Pomocy Dzieciom 13.02.1923 r., a następnie przez Zgromadzenie Ogólne Ligi Narodów 16.11.1924 r., wskazał, że dziecko stanowi przedmiot opieki ze strony dorosłych, którzy jako ludzkość powinni dać mu wszystko najlepsze, co posiadają. W deklaracji w pięciu punktach wymieniono także najważniejsze obowiązki, jakie spoczywają względem wszystkich dzieci na mężczyznach i kobietach, niezależnie od ich pochodzenia⁶. Dokument ten nie zawierał jednak definicji pojęcia „dziecko” czy „małoletni”.

Legalnej definicji pojęcia „małoletni” lub „dziecko” nie zawierała także uchwalona 20.11.1959 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjedno-

⁵ Definiując pojęcie „dobro dziecka” na gruncie prawa rodzinnego, W. Stojanowska wskazała, że jest to „kompleks wartości o charakterze materialnym i niematerialnym niezbędnych do zapewnienia prawidłowego rozwoju fizycznego i duchowego dziecka oraz do należytego przygotowania go do pracy odpowiednio do jego uzdolnień, przy czym wartości te są zdeterminowane przez wiele różnorodnych czynników, których struktura zależy od treści stosowanej normy prawnej i konkretnej, aktualnie istniejącej sytuacji dziecka, zakładając zbieżność tak pojętego dobra dziecka z interesem społecznym” – W. Stojanowska, *Rozwód a dobro dziecka*, Warszawa 1979, s. 27. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 11.02.1997 r., II KKN 90/96, LEX nr 1228425 wskazał natomiast, że: „Pojęcie dobra dziecka jest złożone. Z jednej strony obejmuje całą sferę najważniejszych jego spraw osobistych, przykładowo takich jak rozwój fizyczny i duchowy, odpowiednie kształcenie i wychowanie oraz przygotowanie do dorosłego życia. Z drugiej strony ma ono wyraźny wymiar materialny. Polega on na konieczności zapewnienia dziecku środków do życia i realizacji celów o charakterze osobistym, a w wypadku gdy ma ono swój majątek, także na dbałości o jego interes majątkowy”. Takie rozumienie dobra dziecka pozostaje aktualne do dziś. Prawo cywilne procesowe, w powiązaniu z innymi regulacjami ustawowymi, pozwala natomiast na skuteczne dochodzenie i egzekucję praw przysługujących osobie małoletniej, zwłaszcza w zakresie aspektu materialnego.

⁶ P. Jaros, M. Michalak, *Prawa dziecka. Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zbiór i opracowanie*, http://brpd.gov.pl/sites/default/files/prawa_dziecka_-_zbiór_dokumentów_onz_0.pdf, s. 47 (dostęp: 7.02.2022 r.).

zonych Deklaracja Praw Dziecka. W jej preambule zwrócono jednak uwagę na konieczność zapewnienia dzieciom odpowiedniej opieki, w tym opieki prawnej, z uwagi na ich niedojrzałość fizyczną i umysłową, zarówno przed urodzeniem, jak i po urodzeniu⁷. Ostatnie stwierdzenie, rozciągające – jak się wydaje – zakres ochrony ustanowiony deklaracją także na dzieci nienarodzone, wzbudziło wiele sporów w doktrynie. Zarzucano, że deklaracja nie wyznacza dolnej granicy życia dziecka, mówiąc jednocześnie o potrzebie ochrony praw dzieci nienarodzonych. Różne sposoby interpretacji tego postanowienia deklaracji wykształciły się także wśród przedstawicieli polskiej nauki. Wskazuje się, że stwierdzenie o potrzebie ochrony praw dzieci przed i po urodzeniu stanowi podstawę wykładni skłaniającej się do ochrony życia dziecka nienarodzonego. Przeciwnicy tego poglądu zauważają natomiast, że sporne stwierdzenie zawarte jest wyłącznie w preambule, która nie ma tej samej rangi co część dyspozytywna deklaracji. Ponadto zauważają, że wszystkie zasady przyjęte w tym akcie prawnym odnoszą się wyłącznie do dziecka narodzonego. Spór na tym tle w istocie do chwili obecnej pozostaje nierozstrzygnięty⁸.

W Deklaracji Praw Dziecka z 1959 r., podobnie jak w deklaracji genewskiej, wskazano, że ludzkość winna dać dziecku to, co najlepsze, i określono 10 zasad stanowiących o prawach małoletnich. Odnoszą się one do kwestii związanych między innymi z prawem małoletnich do równego traktowania, nazwiska, obywatelstwa, ochrony i pomocy oraz nauki. Na pierwszy plan wysuwa się jednak troska ustawodawcy o szeroko rozumiane dobro dziecka, które w istocie zamyka w sobie wszystkie bardziej szczegółowe postanowienia deklaracji. Ustawodawca międzynarodowy wychodzi bowiem ze słusznego założenia, że małoletni, z uwagi na swoje szczególne cechy i słabszą pozycję względem osób dorosłych, winien być objęty szczególną ochroną. Dlatego też poza prawami należnymi każdemu człowiekowi na podstawie Powszechnej

⁷ Deklaracja Praw Dziecka uchwalona 20.11.1959 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/onz/1959.html> (dostęp: 7.02.2022 r.).

⁸ J. Kondratiewa-Bryzik, *Początek prawnej ochrony życia ludzkiego w świetle standardów międzynarodowych*, Warszawa 2009, s. 84–87.

Deklaracji Praw Człowieka⁹ dziecku przyznano dodatkowe uprawnienia określone w Deklaracji Praw Dziecka.

Definicję pojęcia „dziecko”, które należy uznać *de facto* za synonim pojęcia „małoletni”, zawarto dopiero w uchwalonej 20.11.1989 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencji o prawach dziecka¹⁰. W jej art. 1 wskazano, że dziecko oznacza każdą istotę ludzką w wieku poniżej 18 lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność¹¹. Definicja ta, podobnie jak postanowienia preambuły Deklaracji Praw Dziecka z 1959 r., nie odnosi się do momentu, w którym istota ludzka winna być uznawana za dziecko. Rozwiązanie takie wydaje się być efektem kompromisu twórców konwencji. Pogląd taki przedstawia zresztą biorący udział w pracach nad konwencją A. Łopatka, wskazując, że konwencja to w istocie efekt kompromisów, które świadczą o mądrości i zrozumieniu, jakie dominowały w czasie prac nad tym aktem prawa międzynarodowego¹².

W ramach konwencji z 1989 r. wskazano szereg praw przysługujących małoletniemu. W art. 12 § 2 podkreślono, że dziecko zdolne do kształtowania swoich własnych poglądów ma prawo do wypowiedzania się w każdym postępowaniu sądowym i administracyjnym, dotyczącym jego osoby, bezpośrednio lub za pośrednictwem przedstawiciela bądź odpowiedniego organu, zgodnie z zasadami proceduralnymi prawa wewnętrznego. Przepis ten gwarantuje zatem każdej osobie małoletniej udział w postępowaniach sądowych, jeśli ma ona w tym interes prawny. Jednocześnie małoletni nawet mimo braku zdolności procesowej ma prawo do wyrażania swojej opinii w sprawie, jeśli pozwala mu na to jego stopień dojrzałości. W tym przypadku w konwencji z 1989 r. słusznie posłużono się generalnym sformułowaniem „zdolności dziecka do kształtowania własnych poglądów”, uznając za niecelowe wyznaczenie

⁹ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka uchwalona 10.12.1948 r. w Paryżu, <http://libr.sejm.gov.pl/tek01/txt/onz/1948.html> (dostęp: 7.02.2022 r.).

¹⁰ Dz.U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 ze zm.

¹¹ Definicja ta jest zbieżna z rozwiązaniem przyjętym przez polskiego ustawodawcę, który choć nie wprost, to w analogiczny sposób rozumie pojęcie dziecka/małoletniego; zob. rozdz. 1 pkt 3.

¹² A. Łopatka, *Konwencja praw dziecka*, PiP 1990/3, s. 4.

granicy wieku dla przyznania małoletniemu tego uprawnienia. Każde dziecko rozwija się bowiem w różny sposób i nie zawsze będzie zdolne do wyrażania własnej opinii w tym samym momencie życia, co jego rówieśnicy. Różne są także okoliczności każdej sprawy.

Zgodnie z postanowieniami Konwencji o prawach dziecka państwa do niej przystępujące zobowiązane są do zapewnienia dziecku pozbawionemu wolności prawa do uzyskania niezwłocznego dostępu do prawnej lub innej odpowiedniej pomocy, jak również prawa do kwestionowania legalności pozbawienia go wolności przed sądem lub inną kompetentną, niezawisłą i bezstronną władzą oraz domagania się uzyskania szybkiej decyzji w tej sprawie (art. 37 lit. d KPD). W przypadku stosowania wobec dziecka przepisów o odpowiedzialności karnej za popełnione przez nie czyny lub rozważania możliwości jej stosowania państwa są zobowiązane do traktowania małoletniego w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości dziecka, które umacnia w nim poszanowanie podstawowych praw i wolności innych osób oraz uwzględnia wiek dziecka i celowość sprzyjania jego reintegracji dla podjęcia przez nie konstruktywnej roli w społeczeństwie (art. 40 ust. 1 KPD). Omawiana konwencja określa także szczegółowe środki, jakie mają służyć osiągnięciu powyższego celu, wskazując przy tym na prawo do rozpatrzenia sprawy bez zwłoki przez niezawisłą i bezstronną władzę bądź organ sądowy w uczciwym procesie (art. 40 ust. 2 lit. b ppkt (iii) KPD).

Niezależnie od kwestii, do których odnosi się Konwencja o prawach dziecka, a które związane są z osobą małoletniego, ponownie na pierwszym planie znajduje się troska ustawodawcy o szeroko rozumiane dobro dziecka. Nawet bowiem jeśli wobec małoletniego stosowane mają być przepisy o odpowiedzialności karnej, to wolą ustawodawcy jest taka ich konstrukcja, która pozwoli na skuteczną resocjalizację dziecka. Dodatkowo w art. 3 KPD wprost wskazano, że dla wszelkich działań podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze sprawą nadrzędną ma być najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

Postanowienia konwencji z 1989 r., a szczególnie jej art. 4, stały się jedną z podstaw do uchwalenia 25.01.1996 r. w Strasburgu przez Radę Europy

W publikacji omówiono zagadnienie reprezentacji osób małoletnich w postępowaniach spadkowych. Uwzględniono nowelizację przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w zakresie art. 99 i n. k.r.o. oraz rolę pełnomocników profesjonalnych, którzy co do zasady powinni być ustanawiani kuratorami reprezentującymi interesy osób małoletnich w postępowaniach spadkowych. Punktem wyjścia dla rozważań są wyniki analizy badań aktowych – dzięki temu opracowanie jest aktualne oraz odnosi się do problemów, z którymi praktycy prawa muszą mierzyć się na co dzień.

Czytelnik znajdzie odpowiedzi na pytania:

- kto jest uprawniony do reprezentacji osób małoletnich;
- jaki jest zakres uprawnień i obowiązków przedstawicieli osób małoletnich;
- jaką pozycję zajmuje dziecko w postępowaniach sądowych;
- w jaki sposób interesy małoletniego są reprezentowane w praktyce i czy reprezentacja ta może być uznana za zgodną z szeroko rozumianym pojęciem dobra dziecka;
- jakie problemy ujawniają się w praktyce podczas stosowania przepisów o reprezentacji osób małoletnich.

Wskazano źródła i zakres uprawnień podmiotów mogących pełnić w ramach spraw spadkowych funkcję przedstawiciela ustawowego osoby małoletniej oraz konsekwencje ewentualnych uchybień w wywiązywaniu się przez nich z obowiązków reprezentanta. Ponadto autorka prezentuje, jak należałoby zmodyfikować aktualne ustawodawstwo, aby jeszcze lepiej chronić interes osób małoletnich.

Publikacja zainteresuje prawników praktyków oraz osoby naukowo zajmujące się prawem cywilnym procesowym i prawem rodzinnym.

Sławomira Kotas-Turoboyska – doktor nauk prawnych; starszy asystent sędziego Sądu Najwyższego z wieloletnim stażem; nauczyciel akademicki, adiunkt w Katedrze Postępowania Cywilnego Instytutu Nauk Prawnych WPiA UKSW; autorka opracowań z zakresu postępowania cywilnego.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

CENA 129 ZŁ (W TYM 5% VAT)